

Juhani Aho
Rauhan erakko

ntamo

RAUHAN ERAKKO

(S. H.)

JUHANI AHO

RAUHAN ERAKKO

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

**Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1916**

näköispainos ntamo 2013
ISBN 978-952-215-445-3

tämä näköispainos julkaistaan Ahmet Ögütin teoksen
Fahrenheit 451: Uusintapainos rinnalla.
Fahrenheit 451: Uusintapainos toteutettiin Helsingissä
26.8.–1.9.2013

yhteistyössä

Checkpoint Helsinki / Chimney-projekti

www.checkpointhelsinki.fi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ntamo
2013
www.ntamo.net

I

Liekö mistään niin viihdyttävää katsella maailmaa ja mietiskellä sen menoa kuin vuorilaakson pikkuravintolan edustalta, seinämäpenkiltä, räystäskaton alta. Siinä ei juuri koskaan tuule ja siinä on ainainen auringon ja sateen suoja. Ennenkuin päivä ehtii niin alas, että se kuontuisi paistamaan räystään alle, joutuu se jo vuoren peittoon, ja kun sade laakson pohjassa melkein aina putoo kohtisuorana, ei se pääse tunkeumaan syrjästä siihen, missä istumme. Satoipa tai paistoi, aina siinä istuu joku matkamies tai talon vakinainen vieras, jalat ojoina pöy-

dän alla, selkä seinään nojaten, katse suunnattuna ylös vuoristoon. Kaikkein tavallisimmatkin kasvot, kaikkein kylmin ja järkevin silmä saavat siinä jonkunlaisen haaveilevan, hyväntahtoisen ilmeen. Ja ennenkuin vuoriston varsinainen asukas menee iltaisin levolle, viettää hänkin siinä hetkisen katsellen elämää edessään laaksossa ja liikettä alppijärven pinnalla ja rauhaa ylhäällä vuoristossa, missä ylinnä sädehtii ikuisten lumien hehku milloin häikäisevänä valkeutena, milloin hiiltyvänä punana.

Meitä istui siinä, harva se päivä, aina joitakin matkailijoita — olen ikämies, joka jo vuosikausia olen käyttänyt loma-aikani hiljaisiin vuorivaelluksiin — joukossamme ravintolan säännölliset vieraat: pappi, postimestari, metsäherra ja pari naapuritalon isäntää, jotka määrätunnillaan, vähää ennen auringon laskua, saa-

puvat maistelemaan mikä oluttaan, mikä viiniään, ja kuuntelemaan matkailijain juttuja, heidän keskustelujaan päivän tapahtumista, maailman politiikasta ja sen semmoisesta. Ja olihan siinä puheen ainetta ja kannunvalamista arkkiherttuan murhasta ja Itävallan ja Serbian kireistä väleistä . . .

Edessäni on pohjukka alppijärveä, joka kapenee laakson pohjaa kohti. Lahden ympärillä nousevat rinteet melkein pystysuorina korkeuksia kohti. Vuoren ja veden välissä on kummallakin rannalla kaistale tasaista maata, viljava rannikko, jossa heilimöivien ruispeltojen ja kukkivien ja tuoksuvien apilasniittyjen keskestä kohoaa kyliä kylien vieressä pikku metsikköjen ympäröimine kirkkoineen ja taloineen. Vuoriston vieraita tulee ja menee, kaikista maista — muut menevät, minä jään, ensin päiviksi, sitten viikoiksi, niinkuin tapani usein on pysähtyä, löy-

dettyäni mieleiseni paikan. Oli usein, niinkuin tässä olisi voinut olla kaiken maallisen matkani määrä, ja niinkuin maailma tuolla vuorilla ja vuorten takana ei olisi ollut sen valmiimpaa ja elämä antavampaa kuin täälläkään. Oli niinkuin juuri tässä maailman sydän olisi sykkinyt lämpimimmillään, sen keuhkot hengittäneet raittiimmillaan ja sen aivot ajatelleet kirkkaimpia, rauhallisimpia ja onnekkaimpia ajatuksiaan ikäänkuin minunkin puolestani, mutta samalla minunkin kauttani. Vasta tässä eikä niissä suurkaupungeissa ja kulttuurikeskuksissa, joiden kautta olin tänne tullut ja jotka kyllä olivat täyttäneet mieleni innostuksella ja ihmettelyllä, oli minusta maailma niin valmis, ettei siihen ollut mitään lisätävänä. Täällä olivat luonto ja kulttuuri käsikkäin, sylikkäin — laaksossa kaupungit tehtaineen, laitoksineen, vuoristossa karu luonto, napaseutu, käden qjen-

taman päässä. Täällä on ainaista vaihtelua ja virkistystä. Kun täältä lähden, vien mukani hengen ja ruumiin terveyden, uskon onneen ja rauhaan ja hyvinvointiin ja siihen, että kaikki maailmassa — ainakin yhdessä sen parhaista paikoista — on niinkuin ollakin pitää. Se oli ajatusteni ainainen toistunta. Rakensin siinä uudestaan ja aina uudestaan ajatus- ja tunnemaailmani, kun se pyrki joutumaan epäkuntoon.

Alppijärven perimmässä pohjukassa oli vuoren kulmauksessa kahden rautatie-tunnelin suut ja niiden välillä kallioon hakattu avoin holvi, jota myöten junat syöksyivät tunnelista toiseen, kadoten melkein samassa, kun olivat tulleetkin. Kansainvälinen maailmanliikenne tykki siinä kuin veri valtasuonessa. Tuontuostakin, jotenkin säännöllisin väliajoin, puhalsi juna toisesta tunnelista sisään ja toisesta ulos. Juuri vähää ennen saapuvan junan

tuloa pullahti aukosta esiin milloin musta savu, milloin valkoinen höyry, ja samoin jätti menevä juna jälkeensä pilven, joka tuskin oli haihtunut, kun toinen syntyi tilalle.

Oli niinkuin vuoristo siinä olisi elänyt ja hengittänyt, niinkuin siellä jossain sen sisimmässä olisi ollut kätkössä sydän, joka imi vanhaa pilaantunutta verta itseensä, pusertaakseen sen puhdistettuna ja uudistettuna takaisin maailman elimistöön lakkaamattomana vaihtovirtana pohjoisesta etelään, lakeuksilta vuoristoon ja takaisin. Tuo liike oli säännöllistä kuin kellon heilurin liike, oli niinkuin luonnon oman sydämen sykintää — maanalaisen voiman pulpahtelua lähteestä, joka ei tyrehdy, ennenkuin itse elämä maapallon uumenissa hyytyy ja uupuu. Se toimi sellaisella voimalla ja tärkeällä täsmällisyydellä, että sitä katsolessa tuntui, niinkuin tuon valtasuonen

tukehtumisen täytyisi tietää koko maailman elämän tukehtumista ja epäjärjestykseen joutumista. Panihan pieninkin häiriö junien toiminnassa, lumivyöry, maanvieremä, särkynyt silta, kaikki kellot soimaan ja kaikki langat ulvomaan, ja sen poistamiseksi ponnistettiin viimeinen tarmo . . . Tietoisuus siitä ja kaikesta muusta hyvästä teki tässä mielen hyväksi ja sopusointuiseksi ja olemisen turvalliseksi. Oli viihdyttävää siitä aattelehtia, istua kuin virran reunalla veden vilinää katsellen.

Oli taas tullut uutta väkeä ravintolaan, seurue ylioppilaita jostain Sveitsin yliopistosta, rauhankongressilaisia, matkalla Roomaan, eri maista, englantilaisia, parisaksalaista, ranskalainen, venäläinen, mikäli heidän kielestään voin päättää, innostunutta, äänekästä nuorta väkeä, jotka tekivät huomioitaan kaikesta, puhuivat lakkaamatta siitä, mitä näkivät, ilmaisten

mielipiteensä kaikesta. Heitä yhdisti, paitse aatteensa, vuoristomatkan yhteinen tarkoitus, vuorille nousu samassa seurassa, saman oppaan johdolla. He olivat valloittaneet jo useita huippuja ja levänneet tässä pari päivää. Nyt oli heidän aikomuksensa lähteä entistä pitemmälle jäätikkö- ja huippuretkelle ja painaa, vuorten yli päästyään, niiden eteläisiä rinteitä ikuiseen kaupunkiin.

Edessämme pöydällä oli telineelleen asetettu aina valmis kaukoputki, jolla kukin nuorista miehistä vuorostaan tarkasteli seudun nähtävyyksiä. Harhailtuaan huipulta huipulle, seurailtuaan karjan käyskentelyä alppilaitumilla, tutkittuaan elämää ja liikettä vuoristokylissä jyrkenteiden partailla vei katsoja tähystimensä lopulta taas siihen, mihin oli sen ensiksi asettanut: seuraamaan junia tunnelien suulla, ja jääden ajan vietteeksi kello kädessä laskemaan, kuinka monen minuut-

tin kuluttua uusi juna aina oli tuleva esiin.

— On totta, mitä sanotte, myönsi minulle heistä muuan . . . siinä käy maailman liikenne todella täsmällisesti kuin kellon heiluri — nyt meni Rooman salamajuna — nyt tuli Berliinin pikajuna — se liikkuu todella miltei matemaattisella tarkkuudella . . . joka seitsemäs minuutti ulos ja joka seitsemäs minuutti sisään. Ja semmoistahan se on kautta koko maapallon, Kapmaasta teidän Lappiinne! Veri kaukaisempien hiussuonten päässä liikahtelee ehkä hitaammin kuin keskustassa, mutta liikahtelee sittenkin, sama veri, säännöllisesti, oikuttelematta, keskeytymättä.

— Se on kaunis sellainen ilmiö! innostui toinen. Minusta se on suorastaan kaunis!

— Säännöllisyys, täsmällisyys, järjestyks yleensä ovat ihanimpia ilmiöitä maailmassa! puhkesi kolmas. Kuta pysyväm-

miksi ne käyvät, sitä sopusointuisemmaksi, sitä ihanammaksi minulle maailma käy. Kun ihmisen järjestämä elämä kerran pääsee toimimaan samalla täsmällisyydellä kautta koko maapallon kuin aurinko noustessaan ja laskiessaan ...

— Mutta sehän toimii jo! Auringon kello peittyi pilveen ja pettää, mutta kronometrikello ei koskaan petä. Aurinko ei kykene hajoittamaan usvia, joihin meri kietoo valtamerilaivan, mutta langaton lennätin sen jo tekee.

— Voiko enää yleensä ajatella suurempaa järjestyksen ja täsmällisyyden saavutusta, kuin että matkustaja, lähtiessään Vladivostokista, voi laskea minuutilleen, milloin hän Siperian, Euroopan, Atlantin ja Amerikan mantereen yli kulki saapuu San Fransiskoon! Se on rauhallisten valtojen riemuvoitto, jommoista maailman historiassa ei mikään muu aika ole kyennyt saavuttamaan.

— Puhutaan jumalan *pyhästä* maailmanjärjestyksestä — paino sanalla »pyhä», virkkoi nuori mies, joka kaikesta päättäen oli saksalainen, — on puhuttava jumalan pyhästä maailmanjärjestyksestä — paino sanalla »järjestys».

— Ilmiö tuossa on semmoisenaan korkean ihanteellinen! huudahti toinen saksalainen. Se, mikä tapahtuu siinä kahden tunnelin välillä, on enempi kuin näkyväinen ilmiö maailmanjärjestyksestä — se on kuva toteutuneesta maailmanveljeydestä, koko kulttuurimaailman yhteenkuuluvaisuudesta, sotien ja vihollisuuksien mahdottomuudesta ainakin sivistyskansojen kesken . . . se on *se* sydän, joka siinä sykkii.

— Toteutunut unelma tuhatvuotisesta valtakunnasta maan päällä!

— Elkkää pilkatko unelmia, herra ranskalainen! Uskottehan niihin itsekin, koska kerran olette matkalla rauhankongressiin.

Unelmat onnen maista toteutuvat pikemmin kuin luullaankaan. Se liikenteellinen olotila, jossa nyt elämme, on tuskin puolen vuosisadan ikäinen — mikä onkaan oleva olotila sadan vuoden kuluttua! Meidän suuren Venäjämme autioimmat siperialaiset erämaat ovat silloin voitettut viljelykselle ja sen kaukaisimmat kolkat saatetut elinkeskustain yhteyteen idässä ja lännessä, kaikki eri maiden ja valtakuntien liikerajat poistettut — yksi ainoa aika-
taulu yli koko maailman! Ihminen koko maailmassa yhtä kotonaan kuin omassa maassaan! Mutta siitä on oleva seurauksena, että kansainväliset ennakkoluulot häipyvät, että syntyy kansoja johtava yhteinen yläluokka, joka maailmanteollisuuden ja maailmankaupan etuja ajaen johtaa kansoja rauhan hengessä, että ihmiset huomaavat etupäässä omien etujensa pakottavan heitä olemaan veljiä ja sillä tavoin suhtautumaan toisiinsa.

Tämä näköispainos julkaistaan Helsingin juhlatviikoilla 2013 toteutetun Ahmet Ögütin teoksen *Fahrenheit 451: Uusintapainos* rinnalla. Teos nosti esiin eri aikoina absurdeista ja yllättävistä syistä sensuroituiksi tai vainotuiksi joutuneita kirjoja.

Editio sisältää *Rauhan erakon* vuonna 1916 tsaarin sensuurin puuttumisen jälkeen lyhennettynä uudelleenjulkaistun ensipainoksen. Poistetut jaksot kokonaisuudessaan annetaan erillisessä liitteessä.

Rauhan erakko on fiktiivinen meditaatio ja essee maailmanrauhan mahdollisuuksista syttyvän maailmansodan varjossa.

